УДК 339.9
DOI 10.32342/2074-5362-2017-1-22-4

Е.М. Лимонова

РОЗРОБКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СТАРОПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ КРАЇН ЄС

Досліджено особливості розвитку старопромислових регіонів (СР) Австрії, Польщі та Чехії. Розроблено систему управління розвитком СР, яка може бути застосована для регіонів України. Головними сферами управління розвитком СР визначено: інноваційну, соціальну, екологічну, виробничу, сферу послуг, зв'язків та освіти.

Ключові слова: *старопромисловий регіон, система регіонального управління, інноваційна система.*

Постановка проблеми. Розвиток старопромислових регіонів (СР) України на сьогодні залишається важливою проблемою економіки країни. Хоча згідно з дослідженнями вчених, до СР України відносять іноді різні регіони, проте погляди сходяться стосовно того, що в Україні до таких регіонів відносять ті, які займають лідируючі позиції щодо основних показників економічного розвитку порівняно з іншим регіонами. Отже, стимулювання їх розвитку сприятиме загальному підвищенню добробуту всієї країни. Головною проблемою розвитку СР України залишається виробництво промислової продукції, яка характеризується низьким рівнем наукомісткості. Крім того, високий ступінь зносу основних фондів, низька сприятливість до інновацій на фоні загальної несприятливої екологічної ситуації стримують визволення промисловості в СР зі стану залежності від минулого економічного устрою таких регіонів. Багато дослідників наголошують на необхідності стимулювання інвестиційної діяльності для пожвавлення інноваційного розвитку регіонів, проте це лише один з факторів ревіталізації економіки СР, який не завжди легко залучити, особливо в умовах кризи країни.

У країнах Європи, а також Японії та Південної Америки також існують СР, проте багатьом з них вдалося здійснити перебудову економіки та позбутися або великою мірою послабити залежність свого економічного розвитку від традиційної спеціалізації. Отже, аналіз особливостей СР у зарубіжних країнах дозволить окреслити можливі важелі для розробки системи регулювання розвитком СР України, адже в умовах кризи країни цьому питанню не приділяється достатня увага.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку СР присвячено багато праць як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Сучасний стан економіки СР України досліджений у працях А.О. Задої [1], С.О. Федулової [2], В.С. Бойченко [3]. Особливості інституціональної інфраструкту-

© *Е.М. Лимонова, 2017*

ри бізнесу великих міст СР розглянуті в дослідженнях А.І. Мокій, Д.А. Антонюк [4]. Передумовам реструктуризації СР присвячено праці О.Д. Байди [5]. Серед зарубіжних вчених значний внесок у дослідження проблем розвитку СР зробили F. Tödtling, M. Trippl [6], M. Steiner [7], P. Benneworth, G-J. Hospers [8].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. У працях вітчизняних вчених і дослідників висвітлюється багато важливих питань та окремих аспектів розвитку СР, а також аналізу показників, відповідно до яких регіони можна віднести до старопромислових, проте мало досліджень присвячено розробці системи управління розвитком економіки СР України. Економіка СР України потребує ревіталізації на основі стратегій розвитку для цих регіонів, яка має виходити з логіки загальної системи управління розвитком, розробка якої і сьогодні залишається відкритим питанням.

Мета даної статті полягає в розробці загальної системи управління розвитком економіки СР України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною причиною появи СР в Європі є криза важкої промисловості, яка припала на 1970–1980 рр. Процеси деіндустріалізації у XIX–XX ст., які також спостерігалися у Південній Америці та Японії, характеризувалися зменшенням частки видобувної промисловості у структурі економіки країн, зокрема видобутку вугілля, стали причиною значного зниження виробництва та рівня зайнятості. Але особливо помітним стало зниження показників економічного розвитку цих регіонів після нафтової кризи 1973 р. в багатьох сегментах промисловості, зокрема в суднобудуванні, в промисловості, важкої техніки, хімічній, автомобільній, сталевій, текстільній промисловості. Регіони, в яких перелічені галузі були основою економічної структури, зокрема Північна Англія, Центральна Шотландія, Рурський басейн, а також Саар в Німеччині, Валлонія в Бельгії, Лорейн, Па-де-Кале у Франції, частини Східного Узбережжя, Середній Захід у США та частини Онтаріо в Канаді, характеризувалися швидким зростанням безробіття та бідністю. Проте з часом нові види діяльності розвинулися у сфері послуг, державному секторі, а також у виробництві, що позитивно вплинуло на економіку цих регіонів та сприяло зниженню рівня безробіття.

Слід зазначити, що умови формування та характеристики СР в ЄС відрізняються від СР України. У цілому проблема переорієнтації СР характерна для країн Східної Європи с перехідною економікою. З приводу того, чому СР не можуть адаптуватися до нових умов постіндустріальної економіки, чому вони не можуть виробляти нові товари, які б користувалися попитом, існує багато дискусій. У західній економічній науці до старопромислових регіонів відносять регіони, що спеціалізуються на видобутку сировини, текстильній, суднобудівній, машинобудівній, металургійній промисловості.

Виокремлюють такі характеристики СР Європи [9]:

– вища за середню щільність населення;

– вища за середню забезпеченість фізичної інфраструктури;

– рання індустріалізація порівняно з іншими регіонами всередині країни;

– регіональна економіка, яка характеризується домінуванням виробничих секторів у фазі підйому економіки;

– домінування великих підприємств;

– низька здатність управляти трансформаційним процесом виключно за рахунок міжнародних ресурсів.

Серед найбільш яскравих прикладів СР Європи, які найчастіше описуються в літературних джерелах, можна виокремити Manchester, East Midlands (Англія) [10], Ruhr area (Німеччина) [11], North Rhine-Westphalia (Німеччина), Limburg (Нідерланди) [12], промислові регіони у північній Франції (Callais, Alsace, Lorraine). У Південній Європі можна виокремити Basque Bilbao, у Східній та Центральній Європі – Lower Silesia and Ostrava [13] або Central Transdanubia [14].

Загальними ж характеристиками СР є їх складність та низький рівень розвитку. Водночас такі регіони не можна вважати регіонами, в яких відсутня економічна структура або сприймати їх як периферійні регіони. СР мають дуже цілісну структуру, проте, вона не відповідає сучасним вимогам конкурентоспроможності та розвитку. Для того, щоб краще зрозуміти особливості економіки СР, доцільно її порівняти саме з особливостями економіки периферійних регіонів, а також міських агломерацій з точки зору одного з найголовніших факторів розвитку – інновацій (рис.1).

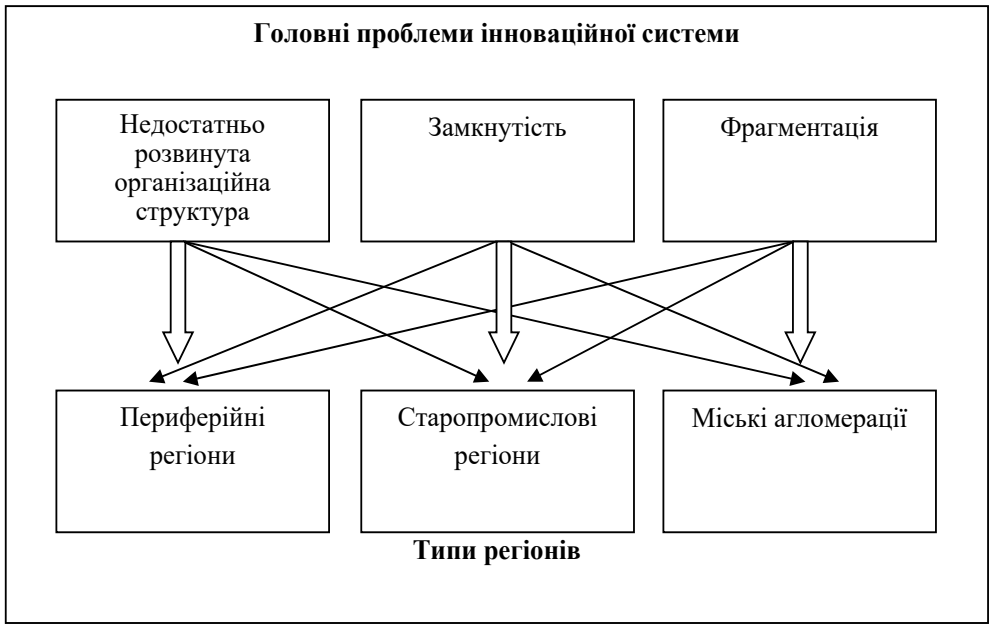

Рис. 1. Інноваційна система регіонів різних типів [6]

У табл. 1 наведено проблемні аспекти інноваційного розвитку регіонів.

Таблиця 1

Проблемні аспекти інноваційного регіонального розвитку [6]

Тип проблеми	Периферійні регіони	Старопромислові регіони	Міські агломерації
Розвиток фірм та регіональних кластерів	Кластери часто відсутні або недостатньо розвинуті	Часто спеціалізуються на вже розвинутих промисловостях	Кластери у різних промисловостях та сфері послуг, проте високо розвинуті та базовані на знаннях кластери часто відсутні
– інноваційна діяльність	Низький розвиток НДКР, а також інноваційних продуктів	Вузькі технологічні траєкторії	НДКР у головних офісах великих фірм та високотехнологічних компаніях
	Акцент на інноваційні процеси	Акцент на інноваційні процеси	Інноваційні продукти
Генерація знань та дифузія			
– університети/ дослідницькі організації	Невелика кількість або низька ефективність роботи організацій	Орієнтація переважно на традиційні промисловості/ технології	Багато- та високоефективні
– якість освіти	Орієнтація на низькоефективні та середньоефективні кваліфікації	Орієнтація на технічні навички менеджменту, а також ті, що відповідають вимогам постіндустріального суспільства, часто відсутні	Велика кількість навчальних закладів та освітніх організацій
– передавання	Доступні деякі послуги та канали у сфері передавання знань, але в цілому слабка організація процесів, пов'язаних з передавання знань; відсутність спеціалізованих послуг	Багато спеціалізованих організацій, проте зі слабкою координацією	Велика кількість комерціалізованих організацій
Зв'язки	Слабка розвиненість у зв'язку з відсутністю кластерів та слабкою інституціональною структурою	Характеризуються технологічними або політичними обмеженнями	Розвинені ринкові зв'язки

Отже, розглянемо економічні особливості деяких СР Європи. Одним з найбільш яскравих прикладів розвитку СР є Штірія (Styria) – федеральна земля на південному сході Австрії. Цей регіон вважається провінцією та з 1970-х років характеризувався низькими показниками економічного розвитку.

Регіон складається з 3 субрегіонів:

– Верхня Штірія, складається з 6 політичних районів: *Bruck an, der Mur, Leoben, Judenburg, Knittelfeld, Liezen and Mürzzuschlag*. Цей регіон відзначається тим, що саме з нього почався промисловий розвиток Австрії, який базувався на добуванні залізної руди з *Erzberg*, а також таких природних ресурсів, як вугілля, деревина та гідроенергія з альпійських долин;

– Грац, столиця Штірії, є економічним і політичним центром Штірії. Промисловість субрегіону базується на машинобудуванні та транспортних засобах;

– сільська периферія на півдні Штірії, з 1970-х відбувалася індустріалізація. Крім того, розвитку набули також трудомісткі галузі промисловості, такі як шкіра, текстильна промисловість, а також сучасні сектори промисловості, такі як електричні продукти, електроніка і техніка.

У Штірії зосереджені традиційні та сучасні види промисловості. Серед перелічених вище субрегіонів економічно важливими є Верхня Штірія та Грац, які і вважаються субрегіонами з довготривалою старопромисловою орієнтацією економіки.

Верхня Штірія характеризується спеціалізацією на виробництві залізної руди та вугілля, що призвело до негнучкої економічної структури та нездатності адаптуватися до нових економічних умов, внаслідок чого в регіоні в 1970–80-х роках спостерігалося низьке зростання промислового виробництва, високий рівень безробіття та міграції населення, а це, у свою чергу, поставило під загрозу конкурентоспроможність усього регіону.

У табл. 2 наведено показники економічного розвитку Верхньої Штірії, Грацу та Штірії в цілому.

Таблиця 2

Показники економічного розвитку Штірії*

Показники спеціалізації та зайнятості, Грац, 1991		
Чисельність населення, тис.	Кількість зайнятих, тис.	Зайнятість у домінуючих промисловостях, тис.
355, 858	189, 554	– машинобудування, сталеві конструкції, екологічні технології: 6 262 – автомобілебудування: 4 749 – електрична та електронна інженерія: 1 774 – харчова промисловість: 1 732

Економічні характеристики Штірії та Австрії в цілому, 1970-ті рр.					
Регіони	Моноструктурність: частка зайнятих в основних промисловостях	Великі підприємства: середня кількість зайнятих/ фірма	Низька продуктивність: випуск/ працівник	Висока заробітна плата та низька кваліфікація: середня заробітна плата/ працівник	Низьке зростання продуктивності
Верхня Штірія	60%	180	100	100	+30%
Штірія	38%	121	108	97	+40%
Австрія	24%	94	129	101	+60%

Економічні характеристики Штірії та Австрії в цілому, 1981–1991 рр.							
Регіони	**1981 рік**			**1991 рік**			**Розвиток рівня зайнятості, 1981/1991, %**
	Населення віком молодше 15 років, тис. чол.	Населення віком 15–60 років, тис. чол.	Населення віком понад 60 років, тис. чол.	Населення віком молодше 15 років, тис. чол.	Населення віком 15–60 років, тис. чол.	Населення віком понад 60 років, тис. чол.	
Верхня Штірія	72 826	221 935	66 497	58 254	211 870	76 774	–8,8
Штірія	248 949	719 058	218 518	207 739	732 989	243 992	–0,8
Австрія	1510564	4591116	453658	1356806	4874252	1564728	6,4

Зайнятість у секторі послуг та технологічному секторі, 1996–1998 рр., %									
Регіони	1996			1997			1998		
	Загалом	Послуги	Технології	Загалом	Послуги	Технології	Загалом	Послуги	Технології
Верхня Штірія	–0,27	7,19	–1,61	0,61	10,88	2,1	0,14	15,96	1,41
Штірія	1	8,66	2,4	2,07	8,5	3	1,18	6,53	2,54
Австрія	0,09	5,26	–2,06	1,14	6,85	–1,22	0,95	5,29	–0,73

*Складено автором за [7].

На рис. 2 зображено динаміку рівня безробіття в Австрії, Штірії та Верхній Штірії за 1981–1998 рр.

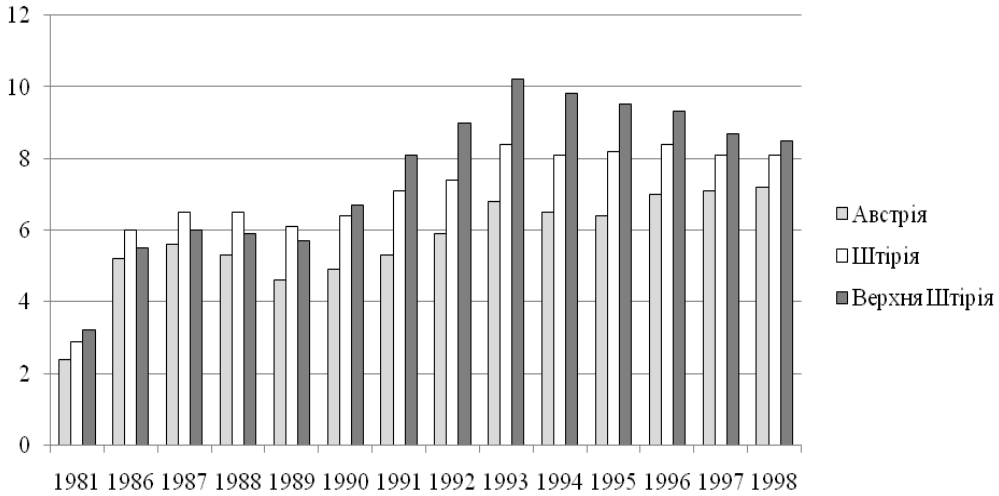

Рис. 2. Динаміка рівня безробіття в Австрії та Штірії, 1981–1998 рр., % (складено автором за [7])

З рис. 2 можна побачити, що протягом періоду 1981–1998 рр. рівень безробіття у Верхній Штірії та Штірії в цілому був вищий, ніж в Австрії в цілому. Слід зазначити, що підвищенню рівня зайнятості в технологічному секторі сприяли міцні конкурентні позиції автомобільного сектора в південних та західних районах Штірії, що загалом дало позитивний ефект на весь старопромисловий регіон.

Проте протягом 1981–1991 рр. відбулися зміни в зайнятості в первинному, вторинному та третинному секторах. Частка зайнятих у первинному секторі економіки у Верхній Штірії знизилася на 1,8%, у той час як у цілому в Штірії відбулося зниження на 3,8%. У вторинному секторі відбулися більш вагомі зміни. У Верхній Штірії кількість зайнятих знизилася з 49,2 до 41,8%, у той час як загалом у Штірії аналогічний показник у 1981 р. склав 37,7%, а у 1991 р. – 42,2%. У третинному секторі зайнятість піднялася у Верхній Штірії з 42,6 до 51,8%. Загалом сфера послуг з 1996 по 1998 р. характеризується покращанням.

Слід зазначити, що завдяки ряду заходів Штірія подолала кризу та значно підвищила рівень економічного розвитку. Зокрема в регіоні реалізовано таке:

– горизонтальна та вертикальна інтеграція у 1960–80 рр.;

– стратегія поглинання;

– системні заходи у сфері послуг, регулювання рівня зайнятості; покращання інфраструктури регіону; інноваційної системи.

Розглянемо також особливості структури економіки СР Польщі (Sosnowiec) та Чехії (České Budějovice) (табл. 3).

Таблиця 3

Особливості розвитку промисловості в СР Sosnowiec та České Budějovice [15]

№ з/п	Особливості	Sosnowiec	České Budějovice
1	Місцезнаходження регіону	В промисловому регіоні	За межами основних промислових регіонів
2	Ресурси	Мінерали, переважно вугілля, залізнична лінія, близькість до європейських потужностей	Кінській транспорт, водні ресурси, дерев'яні матеріали
3	Промисловості, які визначають базу індустріалізації	Видобуток вугілля, металургія цинку та заліза	Пивоваріння, переробка молока та м'яса
4	Промисловості, які набули розвитку в період інтенсивної індустріалізації	Виробництво текстильних виробів, устаткування, металообробка, мінеральна промисловість	Металургія, текстильна промисловість, легка промисловість, виробництво канцелярських товарів
5	Нові види промисловості в період соціалістичної індустріалізації	Виробництво автотранспортних засобів	Виробництво устаткування, електротехнічна промисловість, хімічна промисловість
6	Види промисловості, які домінували до 1980-х рр.	Видобуток вугілля 49% металургійна промисловість 10,5%, електротехнічна промисловість 28%, текстильна промисловість 10,7%	Виробництво устаткування 26%, металургійна промисловість та виробництво канцтоварів 23%, харчова промисловість 18%
7	Ліквідовані види промисловості	Більша часина видобутку вугілля, текстильна промисловість, частково металургійна промисловість	Металургійна промисловість, виробництво електричного обладнання
8	Нові види промисловості, які набули розвитку в XXI ст.	Електроніка, виробництво високотехнологічних товарів	Виробництво електротехнічного обладнання
9	Підтримка з боку місцевих, державних органів та органів ЄС	Так	Мінімальна

Отже, з табл. 3 можна побачити, що в регіонах відбуваються процеси розвитку нових видів промисловості, транспортної системи, а також у випадку Sosnowiec має місце підтримка з боку місцевих і державних органів управління та підтримка наднаціонального законодавства, зокрема структурних фондів ЄС.

Традиційними галузями спеціалізації СР України вважається металургійна, будівнича, легка промисловість, АПК. Щодо виділення окремих СР України, як ми вже зазначали, вчені іноді доходять різних висновків,

проте при більш детальному аналізу наявних статистичних даних та результатів класифікації окремих вчених (М.С. Вовк, С.О. Мащенко), можна виокремити такі регіони: Запорізький, Одеський, Харківський, Донецький, Дніпропетровський, м. Київ. Ці регіони віднесено до СР згідно з групуванням усіх регіонів України за індексом старопромислової орієнтації економіки регіонів (СОЕР).

У табл. 4 наведено окремі показники розвитку регіонів України за останніми доступними даними.

Таблиця 4

Показники розвитку регіонів України [16]

Область України	Обсяг виконаних будівельних робіт млн грн, 2017 (січень-вересень)	Виробництво основних сільськогосподарських культур за регіонами, тис. т, 2016	Кількість сільськогосподарських підприємств, одиниць, 2016	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн грн, 2017 (січень-вересень)	Обсяги викидів, тис. т, 2016	Загальний обсяг відходів, тис. т, 2016	ВРП на душу населення, грн, 2015
Вінницька	1983	11991,3	2668	47112	119,8	29042	37270
Волинська	851	3875,9	909	19162	4,7	8875	30387
Дніпропетровська	5712	6710,2	4111	297619	833,0	10238255	65897
Донецька	1963	3602,7	1326	180908	981,4	864761	26864
Житомирська	943	5174,8	1103	26563	9,3	5050	30698
Закарпатська	514	1689,8	1084	14760	4,9	1968	22989
Запорізька	1542	4655,1	2790	134896	167,0	162289	50609
Івано-Франківська	1125	2739,9	759	31648	196,7	43560	33170
Київська	3671	7880,6	2212	67940	98,2	45429	60109
Кіровоградська	743	7087,8	3229	18135	11,8	375580	39356
Луганська	375	2856,2	1062	17238	155,5	155914	10778
Львівська	3513	4967,5	1209	57154	103,1	231800	37338
Миколаївська	1541	5572,5	4040	36251	13,9	50926	41501
Одеська	6108	6745,9	5107	37834	26,4	11622	41682
Полтавська	3875	10833,9	2443	113791	56,2	26312	66390
Рівненська	898	4204,6	629	24526	9,1	24510	30350
Сумська	740	6167,2	1089	28277	19,8	34293	37170
Тернопільська	1022	5493,6	1079	12520	9,0	500	24963
Харківська	6464	9293,4	1967	117900	100,2	41803	45816
Херсонська	556	4845,1	2644	18607	9,7	1175	30246
Хмельницька	1150	7389,1	1573	27501	21,7	8500	31660
Черкаська	714	6936,8	2000	41331	52,3	6220	40759
Чернівецька	672	1952,4	832	7265	3,0	2986	20338
Чернігівська	511	6467,4	1120	19543	37,1	10931	35196
м. Київ	16287	11991,3	712	123674	34,3	11623	155904

З табл. 4 видно, що Запорізький, Одеський, Харківський, Донецький, Дніпропетровський регіони, а також м. Київ дійсно випереджають інші регіони України за ВРП, проте за іншими ознаками, вони мають характеристики старопромислових. Отже, враховуючи досвід розвитку СР Європи, нами розроблено загальну систему управління розвитком СР, яка може бути застосована для розвитку СР України (рис. 3).

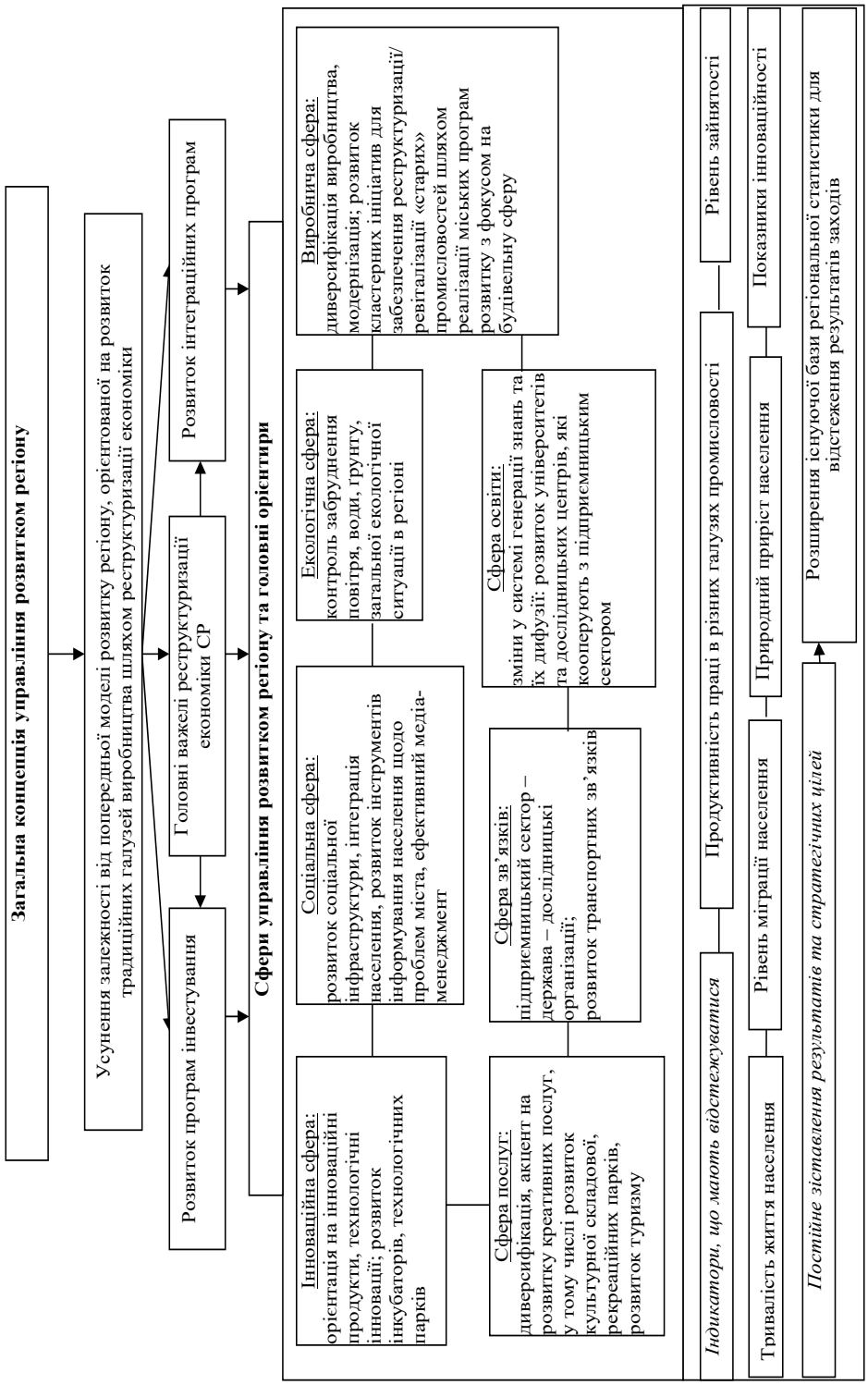

Рис. 3 Система управління розвитком СР України (складено автором)

Висновки. Проведене дослідження дозволило виявити такі характеристики СР: вища за середню щільність населення; вища за середню забезпеченість фізичною інфраструктурою; регіональна економіка, яка характеризується домінуванням виробничих секторів у фазі підйому економіки; домінування великих підприємств; низька здатність управляти трансформаційним процесом виключно за рахунок міжнародних ресурсів. Вивчення досвіду СР Європи виявило, що структурній перебудові економіки СР сприяють такі заходи: горизонтальна та вертикальна інтеграція; стратегія поглинання; системні заходи у сфері послуг, регулювання рівня зайнятості; покращання інфраструктури регіону; інноваційної системи; процеси розвитку нових видів промисловості, транспортної системи. Результатом цього дослідження стала розробка системи управління розвитком СР України. Слід зазначити, що проблеми фінансування процесів реструктуризації та ревіталізації економіки СР займають особливе місце при аналізі можливостей економічного зростання цього типу регіонів, а також при розробці стратегій їх розвитку. З нашої точки зору, головним важелем фінансової реалізації стратегій розвитку СР є розробка програм інвестування. Отже, подальші дослідження будуть присвячені аналізу можливостей залучати інвестиції для реалізації програм розвитку СР в України.

Список використаних джерел

1. Задоя А.А. «Новая индустриализация» в контексте стратегических целей Украины / А.А. Задоя // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – № 1(5), т. 1. – С. 146–154.

2. Федулова С.О. Економіка старопромислових регіонів України: сучасне розуміння та реалії / С.О. Федулова // Проблемні питання економіки України та її регіонів. – 2015. – № 4 (20). – С. 12–19.

3. Бойченко В.С. Теоретичні засади вивчення сутності та проблем розвитку старопромислових регіонів / В.С. Бойченко // Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – 2016. – № 8. – С. 166–169.

4. Мокій А.І. Розвиток інституціональної інфраструктури бізнесу великих міст старопромислових регіонів / А.І. Мокій, Д.А. Антонюк // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2013. – № 2 (100). – С. 131–138.

5. Байда О.Д. Об'єктивні передумови реструктуризації старопромислових регіонів України / О.Д. Байда // Економіка будівництва і міського господарства. – 2012. – Т. 8, № 4. – С. 300–308.

6. Tödtling F. One size fits all? / F. Tödtling, M. Trippl // Research Policy – 2005. – Vol. 34, № 8. – P. 1203–1219.

7. Michael S. Institutional Change in Old Industrial Areas – Lessons for Industrial Policy in the Transformation Process / S. Michael // Proceedings of the 4th Trilateral Conference. – Prague: CERGE-EI. – P.155–189.

8. Benneworth P. The New Economic Geography of Old Industrial Regions: Universities as Global — Local Pipelines / P. Benneworth, G.-J. Hospers // Environment and Planning C: Government and Policy. – 2007. – Vol. 25. – № 6. – P. 779–802.

9. Mácha P. The scale of globalization think globally, act locally, change individually in the 21st century / P. Mácha, T. Drobík // International Conference on

Globalization. – Ostrava: Dept. of human geography and regional development, Faculty of Science, University of Ostrava, 2011. – 387 p.

10. Peck J. City of revolution: restructuring Manchester / J. Peck, K. Ward. – New York: Manchester University Press, 2002. – 256 p.

11. Röllig G. Wirtschaftsgeographie Deutschlands / G. Röllig // Stuttgart: Klett-Perthes, 1998. – 563 p.

12. Zhang Y. Spatial location – allocation modelling of bike sharing systems: a literature research / Y. Zhang, M.H.P. Zuidgeest, M.J.G. Brussel, R.V. Sliuzas, M.F.A.M. van Maarseveen // 13th World conference on transport research, 15–18 July. – Rio de Janeiro: WCTR, 2013.

13. Sucháček J. Restrukturalizace tradičních průmyslových regionů v tranzitivních ekonomikách / J. Sucháček // Vysoká škola báňská. – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta. Ostrava: VŠB – Technická univerzita, 2005.

14. Lux G. Divergent Patterns of Adaptation Among Central European Old Industrial Regions / G. Lux // European Spatial Research and Policy – 2009. – Vol. 16, № 1. – P. 146–157.

15. Popjaková D. New Industrial Spaces in Old Industrial Centres: Selected Examples of Sosnowiec (Poland) and České Budějovice (Czech Republic) / D. Popjaková, M. Tkocz, M. Vančura // Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego – 2014. – Vol. 25. – P. 225–229.

16. Державна служба статистики України [Електронний ресурс], 2017. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/

References

1. Zadoia A.A. (2012). ”New industrialization” in the context of Ukraine’s strategic goals. *Buleten Mizhnarodnogo Nobelivskoko ekonomichnogo forumu* [Messenger of the International Nobel Economic Forum], no. 1 (5), vol.1, pp.146-154 (in Russian).

2. Fedulova, S.O. (2015). The economy of old industrial regions of Ukraine: modern understanding and realities. *Problemni pytannja ekonomiky Ukrai’ny ta i’i’ regioniv* [Problematic issues of the economy of Ukraine and its regions], no. 4(20), pp.12-19 (in Ukrainian).

3. Bojchenko, V.S. (2016). Theoretical principles of exploring of the essence and problems of the development of old industrial regions. *Rozvytok produktyvnyh syl i regional’na ekonomika* [The development of productive forces and regional economy], no 8, pp. 166-169 (in Ukrainian).

4. Mokij, A.I., Antonjuk, D.A. (2013). The development of institutional infrastructure of business of large cities of the old industrial regions. Social’no-ekonomichni problemy suchasnogo periodu Ukrai’ny [Socio-economic problems of the modern period of Ukraine], no. 2 (100), pp.131-138 (in Ukrainian).

5. Bajda, O.D. (2012). Objective preconditions for the restructuring of the old industrial regions of Ukraine. *Ekonomika budivnyctva i mis’kogo gospodarstva* [Economics of construction and municipal economy], vol. 8, no. 4, pp. 300-308 (in Ukrainian).

6. Tödtling F., Trippl M. (2005). One size fits all? *Research Policy* vol. 34, no. 8, pp. 1203-1219.

7. Michael S. Institutional Change in Old Industrial Areas – Lessons for Industrial Policy in the Transformation Process *Proceedings of the 4th Trilateral Conference*. Prague: CERGE-EI, pp.155-189.

8. Benneworth P., Hospers G.-J. (2007). The New Economic Geography of Old Industrial Regions: Universities as Global Local Pipelines. *Environment and Planning C: Government and Policy*, vol. 25, no. 6, pp. 779-802.

9. Mácha P., Drobík T. (2011). The scale of globalization think globally, act locally, change individually in the 21st century *International Conference on Globalization*. Ostrava: Dept. of human geography and regional development, Faculty of Science, University of Ostrava, 387 p.

10. Peck J., Ward K. (2002). City of revolution: restructuring Manchester. New York: Manchester University Press, 256 p.

11. Röllig G. (1998). Wirtschaftsgeographie Deutschlands. Stuttgart, Klett-Perthes, 563 p.

12. Zhang Y., Zuidgeest M.H.P., Brussel M.J.G., Sliuzas R.V., van Maarseveen M.F.A.M. (2013). Spatial location - allocation modelling of bike sharing systems: a literature research *13th World conference on transport research*, 15-18 July, Rio de Janeiro, WCTR.

13. Sucháček J. (2005). Restrukturalizace tradičních průmyslových regionů v tranzitivních ekonomikách. Vysoká škola báňská. Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta. Ostrava, VŠB - Technická univerzita.

14. Lux G. (2009). Divergent Patterns of Adaptation Among Central European Old Industrial Regions. *European Spatial Research and Policy,* vol. 16, no. 1, pp. 146-157.

15. Popjaková D., Tkocz M., Vančura M. (2014). New Industrial Spaces in Old Industrial Centres: Selected Examples of Sosnowiec (Poland) and České Budějovice (Czech Republic). *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego,* vol. 25, pp. 225-229.

16. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrai'ny* [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: http://ukrstat.gov.ua/ (accessed 20 November 2017).

Исследованы особенности развития старопромышленных регионов (СР) Австрии, Польши и Чехии. Разработана система управления развитием СР, которая может быть применена для регионов Украины. Главными сферами управления развитием СР определены следующие: инновационная, социальная, экологическая, производственная, сфера услуг, связей и образования.

Ключевые слова*: старопромышленный регион, система регионального управления, инновационная система.*

The peculiarities of the development of the old industrial regions (OIR) of Austria, Poland and the Czech Republic have been investigated. The system of development management of OIR has been developed, which can be applied to the regions of Ukraine. The main spheres of development management of OIR are the following: innovative, social, environmental, production, service, communications and education.

Key words: *old industrial region, the system of regional management, the innovation system.*

Одержано 11.05.2017.